

SOCIALINĖS APSAUGOS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ SKAIČIAVIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo metodikos (toliau – metodika) tikslas – aprašyti pagrindines sąvokas, statistinių duomenų šaltinius, naudojamas klasifikacijas, pagrindinius vartotojus, reglamentuojančius teisės aktus, statistinio darbo atlikimo metodus, statistinės informacijos rengimą ir pateikimą vartotojams.

2. Siekiant gauti palyginamą su kitomis Europos Sąjungos (ES) šalimis statistinę informaciją socialinės apsaugos pajamos ir išlaidos skaičiuojamos pagal Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (toliau – ESSPROS) metodiką.

3. Įsigaliojus ES teisės aktams buvo atnaujinta ESSPROS metodika (ESSPROS vadovas, 2008 m. ir 2012 m. redakcijos). Statistinė informacija, vadovaujantis ES teisės aktų reikalavimais ir atnaujinta ESSPROS metodika, pradėta rinkti 2008 m. (už 2006 m.).

4. Iki ES teisės aktų įsigaliojimo statistinė informacija buvo rengiama vadovaujantis „džentelmenišku susitarimu“. Iki ESSPROS metodikos atnaujinimo 2008 m. statistinė informacija buvo rengiama vadovaujantis anksčiau galiojusia ESSPROS metodika (ESSPROS vadovas 1996 m.).

5. ESSPROS sudaro pagrindinė sistema ir moduliai.

6. Pagrindinę ESSPROS sistemą sudaro kasmet renkama statistinė informacija apie ES šalių socialinės apsaugos programų pajamas ir išlaidas. Socialinė apsauga apima išmokas pinigais ir natūra (išlaidų apmokėjimą ir tiesiogiai namų ūkiams (šeimoms) bei asmenims teikiamas prekes ir paslaugas).

7. Su pagrindine ESSPROS sistema susijusi statistika apima socialinės apsaugos išlaidų ir pajamų finansinius srautus.

8. Papildomos statistinės informacijos moduliai yra kuriami laipsniškai ir apima papildomą ar detalesnę statistinę informaciją apie tam tikrus socialinės apsaugos aspektus.

9. Pateikiami palyginami socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų rodikliai pagal ESSPROS metodiką nuo 1996 m. 1996–1999 m. statistiniai duomenys yra agreguoti, t. y. pateikiami neskirstant pagal socialinės apsaugos programas, dalis statistinių duomenų pateikiama neišskaidant pagal ESSPROS funkcijas ir išmokų tipus.

II SKYRIUS TIKSLAS

10. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo pagal ESSPROS metodiką tikslas – parengti palyginamus su kitomis ES šalimis socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų rodiklius, stebėti pokyčius šalies socialinės apsaugos sistemoje ir sisteminti socialinės apsaugos įstatyminę bazę.

11. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo rezultatai reikalingi vertinant šalies socialinės apsaugos sistemos išsivystymo lygį, tarptautiniams palyginimams; išlaidų pensijoms prognozėms; socialinės politikos sprendimams pagrįsti ir priimti.

12. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai – valstybės įstaigos ir institucijos, mokslo institucijos ir studentai, Europos Sąjungos statistikos tarnyba (Eurostatas), Europos Komisijos Ekonomikos ir finansinių reikalų generalinis direktoratas, tarptautinės organizacijos.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

13. Metodikoje vartojamos sąvokos:

13.1. **Administracinės išlaidos** – išlaidos socialiai remtiniams asmenims registruoti, įmokoms rinkti, išmokoms ir finansams administruoti ir bendros valdymo išlaidos. Administracinėmis išlaidomis nelaikomos ministerijų ir kitų valstybinių institucijų, atsakingų už bendrą socialinę politiką, išlaidos.

13.2. **Išmokos, įvertinus materialinę padėtį** – išmokos, akivaizdžiai ar numanomai priklausančios nuo gavėjo pajamų ir (arba) turto lygio, esančio žemiau nustatytos ribos.

13.3. **Išmokos natūra** – prekės ir paslaugos, skirtos namų ūkiams ar asmenims paremti. Jos gali būti teikiamos tiesiogiai ar atlyginant išlaidas. Išlaidų atlyginimas – išmokos pinigais, kurios jų gavėjui kompensuoja visas ar dalį dokumentais pagrįstų išlaidų nustatytoms prekėms ar paslaugoms. Tiesiogiai paslaugos teikiamos ir nesant išankstinių gavėjo išlaidų.

13.4. **Išmokos pinigais** – pinigines išmokos namų ūkiams ar asmenims, mokamos nereikalaujant įrodyti faktinių išlaidų.

13.5. **Kitos išlaidos** – socialinės apsaugos programų sumokėtos palūkanos, turto mokesčiai ir kitos išlaidos, nepriskiriamos kitoms kategorijoms.

13.6. **Kitos pajamos** – palūkanos, labdara ir panašios pajamos.

13.7. **Socialinė apsauga** – priemonių, kurių imasi valstybės ar privačios institucijos, siekdamas sumažinti namų ūkiams ar asmenims tenkančią tam tikrų veiksnių sukeltą riziką arba palengvinti poreikių našta, jei ši apsauga nėra nulemta tarpusavio ar asmeninių sandorių, visuma. Rizikos veiksniai arba poreikiai (funkcijos), dėl kurių gali būti taikoma socialinė apsauga, – liga ir (arba) sveikatos priežiūra; negalia; senatvė; našlystė; šeima ir (arba) vaikai; nedarbas; būstas; kitur nepriskirta socialinė atskirtis.

13.8. **Socialinės apsaugos išlaidos** – socialinės apsaugos išmokos, administracinės ir kitos išlaidos.

13.9. **Socialinės apsaugos išmokos** – išmokos namų ūkiams ir asmenims pinigais arba parama natūra pagal socialinės apsaugos programas, siekiant sumažinti jiems apibrėžtą veiksnių sukeltą riziką arba palengvinti poreikių našta.

13.10. **Socialinės apsaugos pajamos** – socialinės įmokos, valdžios sektoriaus įmokos ir kitos pajamos.

13.11. **Socialinės apsaugos programa** – teisės aktų visuma, palaikoma vienos ar kelių institucijų, vadovaujančių socialinės apsaugos išmokų teikimui ir finansavimui.

13.12. **Socialinės įmokos** – išlaidos, kurias savo darbuotojų vardu padengia darbdaviai arba patys remtini asmenys tam, kad įgytų teisę į socialines išmokas.

13.13. **Valdžios sektoriaus įmokos** – centrinės valdžios, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų išlaidos socialinės apsaugos išmokoms.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

14. Reglamentuojantys teisės aktai:

14.1. 2007 m. balandžio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS) (OL 2007 L 113, p. 3).

14.2. 2007 m. lapkričio 12 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1322/2007, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), kiek tai susiję su pagrindinės ESSPROS sistemos bei pensijų gavėjų modulio tinkamais duomenų perdavimo formatais, perduodamais rezultatais ir kokybės vertinimo kriterijais (OL 2007 L 294, p. 5).

14.3. 2008 m. sausio 8 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 10/2008, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), kiek tai susiję su pagrindinės ESSPROS sistemos bei pensijų gavėjų modulio apibrėžtimis, išsamiomis klasifikacijomis ir sklaidos tvarkos atnaujinimu (OL 2008 L 5, p. 3).

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

15. Naudojamos klasifikacijos (Reglamento (EB) Nr. 10/2008 I, II priedai):

15.1. Socialinės apsaugos programų grupavimas pagal kriterijus ir kategorijas (derinamas su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), žr. metodikos priedą);

15.2. Socialinės apsaugos programų pajamų klasifikacija pagal ekonominį tipą:

ESSPROS kodas	Pajamų tipas
2100000	Socialinės įmokos
2110000	Darbdavių socialinės įmokos
2110100	Faktinės darbdavių socialinės įmokos
2110200	Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos
2120000	Remtinų asmenų socialinės įmokos
2121000	Samdomųjų darbuotojų
2122000	Savarankiškai dirbančių asmenų
2123000	Pensininkų ir kitų asmenų
2200000	Valdžios sektoriaus įmokos
2210000	Asignuoti mokesčiai
2220000	Bendrosios pajamos
2400000	Kitos pajamos

15.3. Institucinių sektorių, iš kurių gaunamos socialinės apsaugos programų pajamos, klasifikacija:

ESSPROS kodas	Institucinio sektoriaus pavadinimas
2xx0x01	Nefinansinės ir finansinės įmonės ir bendrovės
2xx0x0x	Valdžios sektorius
2xx0x02	Centrinė valdžia
2xx0x03	Vietos valdžia
2xx0x04	Socialinės apsaugos fondai
2xxxx05	Namų ūkiai
2xx0x06	Ne pelno institucijos, teikiančios paslaugas namų ūkiams

15.4. Socialinės apsaugos programų išlaidų klasifikacija pagal ekonominį tipą:

ESSPROS kodas	Išlaidų tipas
1100000	Socialinės apsaugos išmokos
1200000	Administracinės išlaidos
1400000	Kitos išlaidos

15.5. Socialinės apsaugos išmokų klasifikacija pagal rizikos veiksnius (funkcijas), kurie nustatomi atsižvelgiant į galutinę socialinės apsaugos paskirtį, o ne į socialinės apsaugos sritį ir teisės aktus:

Funkcijos pavadinimas	Trumpas aprašymas
Liga ir (arba) sveikatos priežiūra	Pajamų užtikrinimas ar parama pinigais susirgus fizine arba protine liga (išskyrus negalią). Sveikatos priežiūra, kuria siekiama palaikyti, grąžinti arba pagerinti remtinų asmenų sveikatą, nepriklausomai nuo sutrikimų priežasties.
Negalia	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą) fiziškai arba protiškaitei neįgalieams asmenims dėl jų nesugebėjimo užsiimti ekonomine arba socialine veikla.
Senatvė	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą) dėl senatvės.
Našlystė	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra mirus šeimos nariui.
Šeima ir (arba) vaikai	Parama pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą) siekiant padengti išlaidas, susijusias su nėštumu, gimdymu ir įsivaikinimu, vaikų auginimu ir kitų šeimos narių priežiūra.
Nedarbas	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra, susiję su nedarbu.
Būstas	Pagalba, susijusi su būsto išlaidomis.
Kitur nepriskirta socialinė atskirtis	Išmokos pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą), specialiai skirtos kovoti su socialine atskirtimi, jei jos nepriskiriamos kitoms funkcijoms.

15.6. Socialinės apsaugos išmokų klasifikacija pagal tipą yra dviejų lygių: bendra klasifikacija, taikoma visoms funkcijoms, ir detalesnė klasifikacija – išmokų kategorijos pagal funkcijas. Visos socialinės apsaugos išmokos yra klasifikuojamos į išmokas pinigais (periodines ir vienkartinės) ir natūra bei į išmokas, įvertinus materialinę padėtį, ir į išmokas, netikrinant materialinės padėties.

VI SKYRIUS TAIKOMI METODAI

16. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimai apima visas socialinės apsaugos išmokas (atrankos metodai netaikomi). Ataskaitinis socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų statistinės informacijos laikotarpis – kalendoriniai metai.

17. Statistinė informacija rengiama klasifikuojant, grupuojant, agreguojant ir vertinant administracinius ir statistinių tyrimų duomenis.

18. Socialinės apsaugos išlaidoms priskiriamos einamosios išlaidos be išlaidų investicijoms. Taip pat neįskaitomas vartotojo mokestis už paslaugas.

19. Valstybės ir savivaldybių biudžetų klasifikacija yra nepakankamai detali ir neatitinka ESSPROS klasifikacijų. Todėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos metiniai duomenys suklasifikuojami pagal ESSPROS metodiką, panaudojant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informaciją apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą vykdomoms programoms, kitų institucijų informaciją apie iš valstybės biudžeto mokamas pensijas ir kitas išmokas, socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenis apie valstybės biudžeto išlaidas socialinių paslaugų įstaigoms. Savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos metiniai duomenys suklasifikuojami panaudojant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenis apie savivaldybių išmokėtas pašalpas, socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenis apie savivaldybių biudžetų išlaidas socialinių paslaugų įstaigoms.

20. Į socialinės apsaugos išlaidas įskaitomos išlaidos, kurios pagal valstybės ir savivaldybių biudžetų funkcinę klasifikaciją priskiriamos kitoms – ne socialinės apsaugos funkcijoms. Tai dalis sveikatos apsaugos (individualios paslaugos), švietimo, ekonomikos, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos funkcijų išlaidų, susijusių su socialine apsauga. Šie statistiniai duomenys suklasifikuojami pagal ESSPROS klasifikacijas.

21. Pagal ESSPROS metodiką į socialinės apsaugos išlaidas įskaitoma Garantinio fondo išlaidų dalis, skirta žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga, apmokėjimo už prastovą ir išeitinėms išmokoms.

22. Išlaidos socialinės apsaugos išmokoms grupuojamos pagal ESSPROS klasifikacijas pradedant nuo žemiausio išmokų lygmens.

23. Vertinimai taikomi tais atvejais, kai nepakankamas turimų statistinių duomenų detalumo lygis arba kai nėra tinkamo statistinių duomenų šaltinio.

24. Vadovaujantis ESSPROS metodika, su senatve susijusios socialinės apsaugos išmokos (pensinio amžiaus gavėjams) turi būti priskiriamos senatvės funkcijai. Dėl nepakankamo administracinių duomenų detalumo išlaidoms socialinės apsaugos išmokoms pensinio ir ikipensinio amžiaus gavėjams paskirstyti atliekami vertinimai, remiantis detalia informacija apie pensinio ir ikipensinio amžiaus gavėjų skaičių, išmokų dydžius.

25. Vadovaujantis atnaujinta ESSPROS metodika, išlaidos visiems našlių pensijų gavėjams apskaitomos našlystės funkcijoje (iki 2008 m. išlaidos našlių pensijoms pensinio amžiaus gavėjams buvo apskaitomos senatvės funkcijoje). Dėl palyginamumo laiko eilutė nuo 1996 m. perskaičiuota. Eurostatui teikiama papildoma statistinė informacija apie išlaidas pensinio amžiaus našlių pensijų gavėjams.

26. Institucinių sektorių, iš kurių socialinės apsaugos programos gauna pajamas, apibrėžimai atitinka nacionalinių sąskaitų apibrėžimus, todėl darbdavių socialinėms įmokoms pagal institucinius sektorius paskirstyti atliekami įvertinimai, naudojant bendrojo vidaus produkto (BVP) skaičiavimo pajamų metodu statistiniai duomenys, t. y. darbdavių socialinių įmokų struktūra pagal institucinius sektorius.

27. Klasifikuojant darbdavių socialines įmokas pagal ESSPROS metodiką, į faktines darbdavių socialines įmokas įskaitomos privalomojo draudimo įmokos pensijų, ligos ir motinystės socialiniam draudimui, socialiniam draudimui nuo nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui bei sveikatos draudimui. Atlyginimų subsidijos, darbdavio atleidimas nuo socialinio draudimo įmokų ir panašios į verslą orientuotos priemonės, skirtos kovai su nedarbu, neapskaitomos, todėl iš faktinių darbdavių socialinių įmokų sumos išskaitomos Užimtumo fondo išlaidos subsidijoms už darbo vietų neįgaliesiems steigimą, viešųjų ir remiamų darbų organizavimui.

28. Sąlyginėmis darbdavių socialinėmis įmokomis laikomos darbdavių išlaidos privalomosioms ligos pašalpoms, išeitinėms išmokoms, laidojimo pašalpoms, žalos dėl darbingumo netekimo atlyginimo išmokoms. Nuo 2005 m. statistiniai duomenys apie darbdavių išlaidas ligos pašalpoms gaunami iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) duomenų bazės, iki 2005 m. buvo naudojamas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos pateikiamas įvertis, gaunamas remiantis metiniais duomenimis apie valstybinio socialinio draudimo ligos pašalpų atvejų skaičių ir vidutinį vienos dienos ligos pašalpos dydį.

29. Atliekant socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimus, įvairių administracinių šaltinių ir statistinių tyrimų duomenys, ankstesnio laikotarpio statistiniai duomenys yra palyginami, o esant nesuderinamumui, tikslinami ir koreguojami.

VII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

30. Metinės suvestinės statistinės informacijos duomenų šaltiniai:

30.1. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto įvykdymo ataskaita, pajamų ir išlaidų vykdymo papildomi rodikliai;

30.2. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenų bazė;

30.3. Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto pajamų ir išlaidų įvykdymo metinė ataskaita;

30.4. statistinė informacija apie PSDF ir valstybės biudžeto išlaidas sveikatos priežiūros prekėms bei paslaugoms pagal sveikatos priežiūros funkcijas pagal sveikatos sąskaitų sistemos metodiką (angl. *A System of Health Accounts (SHA)*, OECD, 2000);

30.5. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos rengiama valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita;

30.6. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos rengiama savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaita, socialinės apsaugos funkcijos išlaidų pagal funkcinę klasifikaciją ataskaita pagal savivaldybes;

30.7. duomenys apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomoms programoms;

30.8. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys apie išlaidas piniginei socialinei paramai ir gavėjų skaičių pagal savivaldybes;

30.9. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybinių pensijų, pašalpų bei kitų išmokų plano įvykdymo ataskaita;

30.10. Lietuvos statistikos departamento atliekamo pensijų gavėjų ir išlaidų pensijoms ištisinio statistinio tyrimo (Pensijų gavėjų ir išlaidų pensijoms ataskaita PENS-01 metinė, tvirtinama Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu) duomenys apie išlaidas pareigūnų ir karių valstybinėms pensijoms pagal pensijų rūšis;

30.11. išlaidų kompensacinėms išmokoms teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybiniams darbuotojams duomenys, teikiami Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos pagal iš anksto suderintus rodiklius;

30.12. išlaidų teisėjų valstybinėms pensijoms duomenys, teikiami Nacionalinės teismų administracijos iš anksto suderinus rodiklius;

30.13. išlaidų signataro rentai ir signataro našlių ir našlaičių rentoms duomenys, teikiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos iš anksto suderinus rodiklius;

30.14. Lietuvos statistikos departamento atliekamo socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenys (socialinių paslaugų įstaigų metiniai rodikliai);

30.15. Užimtumo fondo lėšų panaudojimo ataskaita, teikiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;

30.16. Lietuvos banko informacija apie valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo (II pakopos) pensijų fondų išmokas;

30.17. Lietuvos statistikos departamento atliekamo darbo sąnaudų statistinio tyrimo duomenys apie darbdavių socialines išmokas;

30.18. Garantinio fondo pajamų ir išlaidų ataskaita ir duomenys apie išmokas pagal išmokų rūšį.

31. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, ministerijos ir kitos institucijos metinius duomenis ir informaciją pateikia popieriniuose ir elektroniniuose dokumentuose. Statistinę informaciją apie pajamas ir išlaidas socialinei apsaugai pagal ESSPROS metodiką rengia Lietuvos statistikos departamento Socialinės apsaugos ir sveikatos statistikos skyrius.

VIII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

32. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų statistinės informacijos kokybę apibūdinantys rodikliai yra Eurostato nustatyti statistikos kokybę nusakantys kriterijai (standartiniai): tikslumas ir patikimumas, palyginamumas.

33. Reglamento (EB) Nr. 1322/2007 II priede nustatyti pagrindinės ESSPROS sistemos kokybės vertinimo kriterijai kokybės ataskaitos struktūrai:

33.1. Tikslumas ir patikimumas:

33.1.1. statistinių duomenų šaltinių aprėptis (naudotų šaltinių rūšys, informacija apie problemas, įskaitant vėlavimą, dėl kurių reikia vertinti statistinius duomenis, socialinės apsaugos programos, apie kurias informacija surinkta iš kelių šaltinių, išmokos, susijusios su skirtingomis statistinių duomenų šaltinių rūšimis);

33.1.2. vertinimų metodika ir prielaidos (socialinės apsaugos programų, apie kurias neįmanoma gauti statistinių duomenų, trūkstamų statistinių duomenų apie pajamas, išlaidas ir detalias išmokas vertinimas);

33.1.3. statistinių duomenų tikslinimas (naudojamų šaltinių, statistinių duomenų vertinimo metodų pasikeitimai, statistinių duomenų tikslinimas, susijęs su sistemų derinimu, su atsiradusia galimybe naudoti galutinius statistinius duomenis ir (ar) su kokybės peržiūrėjimu);

33.2. Geografinis palyginamumas (statistinės informacijos apie socialinės apsaugos programas, pajamas, išlaidas ir detalias išmokas išsamumo laipsnis; atvejai, kai netaikoma ESSPROS metodika).

IX SKYRIUS

STATISTINIŲ RODIKLIŲ (ĮVERČIŲ) SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

34. Išlaidos socialinei apsaugai, palyginti su BVP, yra išvestinis rodiklis. Matavimo vienetas – procentai.

Rodiklis skaičiuojamas:

$$E_{BVP} = \frac{E}{BVP} \cdot 100\%,$$

čia:

E_{BVP} – išlaidos socialinei apsaugai, palyginti su BVP;

E – išlaidos socialinei apsaugai;

BVP – BVP to meto kainomis.

35. Išlaidos socialinei apsaugai, tenkančios vienam gyventojui, yra išvestinis rodiklis. Matavimo vienetas – eurai.

Rodiklis skaičiuojamas:

$$E_g = \frac{E}{G_{vm}},$$

čia:

E_g – išlaidos socialinei apsaugai, tenkančios vienam gyventojui;

E – išlaidos socialinei apsaugai;

G_{vm} – vidutinis metinis gyventojų skaičius.

X SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

36. Skaičiavimai atliekami naudojant *MS Office* programą *Excel*. ESSPROS klausimynai pildomi *Excel* programa.

XI SKYRIUS

VARTOTOJAMS PATEIKIAMO REZULTATAI

37. Išankstinė metinė statistinė informacija apie socialinės apsaugos pajamas ir išlaidas skelbiama statistikos leidinyje „Socialinė apsauga Lietuvoje“ kitų metų po ataskaitinio laikotarpio gruodžio mėn. Agreguoti išankstiniai rodikliai skelbiami Oficialiosios statistikos portalo Rodiklių duomenų bazėje.

38. Išankstinė statistinė informacija teikiama Eurostatui (ESSPROS klausimynas) kitų metų po ataskaitinio laikotarpio gruodžio mėn. Galutinė statistinė informacija – 18 mėnesių ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus. Statistinė informacija skelbiama Eurostato duomenų bazėje ir leidiniuose. Išankstinė ir galutinė statistinė informacija teikiama Eurostatui ir skelbiama detalai pagal visą ESSPROS klausimyno klasifikaciją.

39. Kokybinė statistinė informacija (metaduomenys) pateikiama Eurostatui 18 mėnesių ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus. Kokybinė statistinė informacija rengiama pagal Eurostato reikalavimus. Ją sudaro bendras socialinės apsaugos programų aprašymas, detalūs atskirų socialinės apsaugos išmokų ir paslaugų bei pokyčių socialinės apsaugos sistemoje aprašymai.

40. Kokybės ataskaita teikiama Eurostatui 21 mėnesių ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus.

41. Galutinė socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų statistinė informacija pagal detalią socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų klasifikaciją skelbiama Rodiklių duomenų bazėje 24 mėnesių ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus.

42. Statistinė informacija gali būti teikiama tarptautiniams vartotojams pildant jų atsiųstus klausimynus ar detalesnę statistinę informaciją (nepateikta leidiniuose ar Rodiklių duomenų bazėje) pagal individualias užklausas.

XII SKYRIUS

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

43. Metodikai parengti naudotos literatūros sąrašas:

43.1. *ESSPROS Manual. The European System of integrated Social Protection Statistics (ESSPROS)*, Luxembourg: 2008, epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-07-027/EN/KS-RA-07-027-EN.PDF (žiūrėta 2014-11-12);

43.2. *ESSPROS Manual. The European System of integrated Social Protection Statistics (ESSPROS)*, Luxembourg: 2012, epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-12-014/EN/KS-RA-12-014-EN.PDF (žiūrėta 2014-11-12).

XIII SKYRIUS

PRIEDAI

44. Socialinės apsaugos programų grupavimas pagal kriterijus ir kategorijas.

XIV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

45. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

Socialinės apsaugos ir sveikatos statistikos skyrius

Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo metodikos priedas

SOCIALINĖS APSAUGOS PROGRAMŲ GRUPAVIMAS PAGAL KRITERIJUS IR KATEGORIJAS

Kriterijai		Sprendimų priėmimas					Teisinis įgyvendinimas			Teisių nustatymas		Programos taikymo sritis					Apsaugos lygis				
Eil. nr.	Programos	Kategorijos	Centrinės valdžios programos ir socialinio draudimo fondai	Vietos valdžios programos	Paremtos sutartinis programos, skirtos dirbantiems	Neparemtos sutartinis programos, skirtos dirbantiems	Kitos vyriausybės nepriklausančių institucijų kontroliuojamos programos	Privalomosios programos	Programos, nustatytos įstatymo	Kitos neprivalomosios programos	Įmokinės programos	Neįmokinės programos	Universaliosios programos	Bendrosios programos	Specialiosios programos, skirtos valstybės tarnautojams	Programos, skirtos savarankiškai dirbantiems	Kitos profesinės programos	Kitos programos	Pagrindinės programos	Papildomos programos	
			1.	Pareigūnų ir karių sveikatos priežiūra		X					X				X			X			
2.	Parama socialiai remtinoms šeimoms			X				X				X	X							X	
3.	Ligos ir motinystės socialinis draudimas		X					X			X			X						X	
4.	Kitos draudiminės pašalpos (programa panaikinta nuo 2001)		X					X			X			X						X	
5.	Užimtumo fondas		X					X			X			X						X	
6.	Neįgaliųjų integracijos programa		X					X				X	X							X	
7.	Vienkartinės pašalpos			X				X				X	X								X
8.	Papildoma parama neįgaliesiems		X					X				X	X								X
9.	Žalos atlyginimas		X					X				X		X						X	
10.	Valstybinės socialinio draudimo pensijos		X					X			X			X						X	
11.	Šalpos išmokos		X					X				X	X							X	
12.	Valstybinės pensijos		X					X				X						X			X
13.	Pareigūnų ir karių valstybinės pensijos		X					X				X			X						X

Kriterijai		Sprendimų priėmimas					Teisinis įgyvendinimas			Teisių nustatymas		Programos taikymo sritis					Apsaugos lygis		
Eil. nr.	Kategorijos Programos	Centrinės valdžios programos ir socialinio draudimo fondai	Vietos valdžios programos	Patirtos sutartimis programos, skirtos dirbantiems	Neparemtos sutartimis programos, skirtos dirbantiems	Kitos vyriausybei nepriklausančių institucijų kontroliuojamos programos	Privalomios programos	Programos, nustatytos įstatymo	Kitos neprivalomosios programos	Įmokinės programos	Neįmokinės programos	Universalsios programos	Bendrosios programos	Specialiosios programos, skirtos valstybės tarnautojams	Programos, skirtos savarankiškai dirbantiems	Kitos profesinės programos	Kitos programos	Pagrindinės programos	Papildomos programos
		14.	Parama šeimai	X					X			X		X					
15.	Vaikų priežiūra dieną		X				X			X		X						X	
16.	Parama nukentėjusiems asmenims	X					X			X						X			X
17.	Socialinis būstas		X				X			X		X						X	
18.	Pabėgėlių socialinė integracija	X					X			X						X			X
19.	Transporto lengvatos	X					X			X		X						X	
20.	Valstybės socialinės paslaugos	X					X			X		X						X	
21.	Savivaldybių socialinės paslaugos		X				X			X		X						X	
22.	Nevyriausybinų organizacijų socialinės paslaugos					X		X		X		X							X
23.	Sveikatos draudimas	X					X		X		X							X	
24.	Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinis draudimas	X					X		X				X					X	
25.	Mokinių nemokamas maitinimas	X					X			X		X						X	
26.	Pensijų kaupimas					X		X	X				X						X
27.	Garantinis fondas	X					X		X				X						X
28.	Darbdavių socialinės išmokos			X				X		X			X						X
29.	Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos atlyginimas		X					X				X	X						X

Parengė

Socialinės apsaugos ir sveikatos statistikos skyrius